VENDIM
Nr.6, datë 30.4.2004

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Fehmi Abdiu	Kryetar i	Gjykatës Kushtetuese
Zija Vuci	Anëtar i	“ “
Gjergj Sauli	Anëtar i	“ “
Kristofor Peçi	Anëtar i	“ “
Xhezair Zaganjori	Anëtar i	“ “
Petrit Plloçi	Anëtar i	“ “
Sokol Sadushi	Anëtar i	“ “
Alfred Karamuço	Anëtar i	“ “

me sekretare Arbenka Lalica, në datë 19.2.2004, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore me dyer të hapura çështjen nr.6 Akti që i përket:

KËRKUES: FERDINAND CENJA, përfaqësuar nga avokat Arben Hakani, me prokurë.

SUBJEKTI I INTERESUAR: PROKURORI I PËRGJITHSHËM I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË, përfaqësuar nga zoti Skënder Breca, me autorizim.

OBJEKTI: Shfuqizimin si të papajtueshme me Kushtetutën të vendimeve nr.326, datë 18.4.2001 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë; nr.90, datë 27.9.2001 të Gjykatës së Apelit Gjirokastër dhe nr.106, datë 8.2.2002 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë (Dhoma e Këshillimit).

Kërkuesi parashtron se vendimet e atakuara janë rezultat i një procesi të parregullt gjyqësor, në këto drejtime:

- Nuk është realizuar e drejta e mbrojtjes, duke u caktuar një avokat i cili ka vepruar në kundërshtim me interesat e kërkuesit, sepse në ankim dhe rekurs ka kërkuar dënim më të rëndë nga sa ka caktuar gjykata e rrethit;
- Gjykata e Apelit Gjirokastër dhe Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë nuk kanë respektuar parimin e mosrëndimit të pozitës së të pandehurit, sepse megjithëse janë vënë në lëvizje nga mbrojtësi, kanë ndryshuar cilësimin juridik të veprës dhe të dënimit në disfavor të kërkuesit.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Alfred Karamuço, përfaqësuesit e kërkuesit, të subjektit të interesuar dhe shqyrtoi çështjen në tërësi,

VËREN:

Me vendimin nr.2821, datë 14.9.1999 të Gjykatës së Apelit të Athinës, Ferdinand Cenja, është shpallur fajtor për transport lëndësh narkotike dhe është dënuar me 18 vjet burgim.

Me kërkesën e Prokurorisë së Përgjithshme (pasi janë kryer procedurat paraprake), Gjykata e Rrethit Gjyqësor Sarandë, me vendimin nr.61, datë 6.1.2000, ka njohur vendimin e gjykatës greke dhe duke bërë konvertimin, i ka caktuar kërkuesit një dënim prej 5 vjetësh burgim. Sipas gjykatës, i pandehuri është dënuar nga gjykata greke, sepse po transportonte një sasi bime *canabis ativa* të papërpunuar e për pasojë, vepra e tij nga legjislacioni shqiptar kualifikohej sipas nenit 285 të Kodit Penal.

Kundër këtij vendimi ka paraqitur ankim mbrojtësi i të pandehurit, i caktuar kryesisht nga gjykata, i cili ka arsyetuar se ligji është zbatuar gabim dhe ka kërkuar që i mbrojturi prej tij të dënohej me 15 vjet burg, mjafton që ai ta vuante dënimin në Shqipëri.

Gjykata e Apelit Gjirokastër ka lënë në fuqi vendimin e mësipërm. Avokati, me të njëjtat

argumente, ka bërë rekurs në Gjykatën e Lartë, e cila me vendimin nr.326, datë 23.4.2001, ka prishur vendimin e gjykatës së apelit dhe e ka kthyer çështjen për t'u gjykuar po nga ajo gjykatë. Në vendimin e Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, pranohet që canabis sativa është lëndë narkotike dhe jo substancë që përdoret për prodhimin e saj, si dhe fakti që, në rastin konkret, ka konvertim të dënimit të një autoriteti gjyqësor të huaj dhe nuk mund të bëhet fjalë për rëndim të pozitës së të pandehurit (neni 425 i Kodit të Procedurës Penale).

Mbi bazën e këtij vendimi, Gjykata e Apelit Gjirokastër ka rishqyrtuar çështjen dhe ka prishur vendimin e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Sarandë duke caktuar një dënim prej 13 vjetësh burg.

Kundër këtij vendimi është bërë rekurs nga prokurori pranë Gjykatës së Apelit Gjirokastër, duke parashtruar se është zbatuar gabim ligji material dhe se është rënduar pozita e të pandehurit. Kolegji Penal (në Dhomën e Këshillimit) me vendimin nr.108, datë 8.2.2002, ka vendosur moskalimin për shqyrtim të rekursit.

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, duke shqyrtuar çështjen në përputhje me dispozitat kushtetuese, Konventën Europiane për të Drejtat e Njeriut, Konventën Europiane "Për transferimin e personave të dënuar" ratifikuar me ligjin nr.8499, datë 10.6.1999, Konventën midis Republikës së Shqipërisë dhe Republikës së Greqisë të 17 majit 1993 "Për zbatimin reciprok të vendimeve gjyqësore për çështjet penale", si dhe me nenet 512-516 të Kodit të Procedurës Penale, arrin në konkluzionin se kërkesa duhet pranuar. Vendimet e Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë nr.326, datë 18.4.2001, Gjykatës së Apelit Gjirokastër nr.90, datë 27.9.2001, si dhe Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë (Dhoma e Këshillimit) nr.106, datë 8.2.3003, janë rezultat i një procesi të parregullt gjyqësor e kryesisht në drejtim të mbrojtjes e garantimit të të drejtave të dënuarit.

Transferimi i personave të dënuar është rezultat i marrëdhënieve dypalëshe e shumëpalëshe në fushën e drejtësisë dhe ka për qëllim rehabilitimin shoqëror të personave të dënuar nëpërmjet krijimit të mundësive për vuajtjen e dënimit në vendet e tyre. Transferimi, sipas akteve të përmendura më lart, mundësohet nëpërmjet procedurave paraprake administrative, të cilat realizohen nga Ministria e Drejtësisë, si dhe procedurave gjyqësore të inicuara nga organi i prokurorisë.

Nëpërmjet procedurave gjyqësore realizohet njohja e vendimeve penale të gjykatave të huaja, si dhe caktohet dënimi që do të vuajë i dënuari në shtetin pritës.

Duke shqyrtuar përmbajtjen e konventave dhe të dispozitave procedurale penale, del se procedurat e mësipërme nuk përbëjnë shqyrtimin në themel të çështjes, por një shqyrtim gjyqësor të veçantë, ku duhet të zbatohen një sërë principesh themelore të gjykimit.

Në këtë fazë, gjykata shqyrton nëse ekzistojnë ose jo kushtet e njohjes, parashikuar nga neni 514 i Kodit të Procedurës Penale, cakton dënimin që duhet të vuhet në përputhje me legjislacionin shqiptar për të njëjtin fakt të pranuar nga gjykata e huaj, duke zbatuar edhe kriteret e përcaktuara nga neni 11 i Konventës Europiane, neni 8 i Konventës dypalëshe, si dhe neni 516 i Kodit të Procedurës Penale.

Nisur nga karakteristikat e këtij procesi, si dhe nga prezenca në këtë proces e prokurorit, bëhet imperative sigurimi e garantimi i mbrojtjes së të dënuarit. I dënuari që është duke vuajtur dënimin me burgim në një shtet të huaj, për shkak se e ka të pamundur paraqitjen në gjykatën shqiptare ka të drejtë të caktojë një avokat vetë personalisht dhe nëse ai nuk e realizon një mundësi të tillë është gjykata e detyruar të caktojë një mbrojtës kryesisht. Ashtu si dhe në çdo çështje gjyqësore edhe në këtë lloj procesi, avokati është i detyruar të respektojë ligjin, rregullat e etikës profesionale, me qëllim që të mbrojë me mjete ligjore të drejtat e të mbrojturit prej tij.

Ashtu siç doli nga gjykimi, avokati i kërkuesit i caktuar nga gjykata, pa dijeni e miratim të kërkuesit ka kërkuar qysh në procesin e njohjes në gjykatën e rrethit ashtu dhe në ankim e në rekurs aplikimin e dispozitave ligjore dhe e dënimit në disfavor me interesat e kërkuesit. Gjykata e Apelit Gjirokastër e Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë janë vënë në lëvizje e kanë pranuar kërkimet e avokatit, të cilat janë bërë tej tagrave të tij ligjore e etike. Në këto kushte, avokati ka vepruar në kundërshtim me përmbushjen e rregullt të detyrimeve të tij, ndërsa gjykatat kanë zhvilluar një proces të parregullt gjyqësor, në kundërshtim me nenin 42/1 të Kushtetutës.

Duke pranuar zhvillimin e një procedure gjyqësore të veçantë Gjykata Kushtetuese vlerëson se në zhvillimin e saj duhet të respektohen një sërë të drejtash të garantuara nga Kushtetuta e ligji procedural penal e sidomos e drejta e mbrojtjes. Por, e drejta e mbrojtjes nuk mund të kuptohet pa garancitë reale që e bëjnë atë të realizueshme, ndër të cilat mosrëndimi i pozitës së të pandehurit zë një vend të rëndësishëm e merr dimension kushtetues.

Në kundërshtim me sa u arsyetua më lart, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, ashtu dhe Gjykata e Apelit Gjirokastër, në gjykimet e tyre kanë mënjanuar këtë garanci, duke arsyetuar në vendime, se parimi i mësipërm nuk mund të zbatohet në fazën e procedurave gjyqësore që lidhen me ekzekutimin. Edhe në këtë aspekt, këto vendime janë rezultat i procesit të parregullt gjyqësor në kuptimin kushtetues.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, me vendimin unifikues nr.5, datë 10.10.2002, u kanë dhënë zgjidhje disa problemeve të konstatuara në vendimet gjyqësore të mësipërme, objekt shqyrtimi nga ana jonë.

Kështu, në vendimin unifikues pranohet se gjykimi për njohjen e vendimit penal dhe konvertimin e dënimit të huaj, edhe pse nuk është gjykim themeli është një gjykim i posaçëm (sui generis); se vendimi i dhënë pavarësisht nga natyra e tij është një vendim gjyqësor ndaj të cilit, sipas Kushtetutës, kushdo ka të drejtë të ankohet në një gjykatë më të lartë. Në vendim, lidhur ngushtë me çështjen në shqyrtim, pranohet zbatimi i nenit 425 të Kodit të Procedurës Penale (mosrëndimi i pozitës së të pandehurit).

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, duke u bazuar në neneve 131 e 134 të Kushtetutës, si dhe në neneve 26/1 e 72 të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Shfuqizimin si të papajtueshme me Kushtetutën të vendimeve nr.326, datë 18.4.2001 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, nr.90, datë 27.9.2001 të Gjykatës së Apelit Gjirokastër dhe nr.106, datë 8.2.2002 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë (Dhoma e Këshillimit).
- Dërgimin e çështjes për shqyrtim Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.
- Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi menjëherë.

MENDIMI I PAKICËS

Në çështjen me kërkues Ferdinand Cenja, kemi mendimin se trajtimi i problemit dhe konkluzionet që arrihen në vendimin e shumicës nuk janë të drejta. Pretendimet e ngritura për proces të parregullt në kuptimin kushtetues duhej të ishin rrëzuar për këto arsye:

1. Në bazë të parimit të njohur të veprimit të ligjit penal në hapësirë, me vendimin nr.2821, datë 14.9.1999, kërkuesi (shtetas shqiptar) është dënuar nga Gjykata e Apelit Athinë me 18 vjet burg nën akuzën e importimit, posedimit dhe transportimit në bashkëpunim të lëndës narkotike, pasi më 13.5.1998, së bashku me 4 persona të tjerë, po nga Shqipëria, ishte kapur në flagrancë nga policia greke duke transportuar me furgon në drejtim të Athinës 322 kg e 615 gram *canabis ativa* të papërpunuar. Brenda afateve ligjore të parashikuara nga legjislacioni grek, vendimi në fjalë ka marrë formë të prerë. Prandaj, bazuar në parimin e mirënjohur në *bis in idem*, ndaj kërkuesit nuk kanë qenë kushtet për të filluar çështje penale sipas ligjit penal shqiptar, në bazë të paragrafit të dytë të nenit 6 të Kodit Penal të Republikës së Shqipërisë.

2. Bashkëpunimi edhe në çështjet penale është sot një veçori pozitive bashkëkohore, që karakterizon marrëdhëniet ndërmjet shteteve në rajone të ndryshme të botës. Një gjë e tillë diktohet nga hapja e kufijve, zgjerimi i lirisë së individit, nevojës për të ndërtuar shtetin e së drejtës dhe përpjekjeve për të luftuar me sa më shumë efikasitet kriminalitetin në nivel kombëtar e ndërkombëtar. Në këtë kuadër dhe me këtë synim, parashikohet edhe bashkëpunimi i shteteve në ekzekutimin e vendimeve të huaja penale, që do të thotë transferimi i personave të dënuar penalisht nga territori i shtetit dënues në territorin e shtetit zbatues, i cili si rregull është shteti, shtetësinë e të cilit mban personi i dënuar. Pra, bëhet fjalë për vazhdimin e zbatimit (vuajtjes) në kushte të reja të një vendimi penal të formës së prerë të dhënë më parë nga shteti dënues. Kjo problematikë rregullohet nga një sërë marrëveshjesh ndërkombëtare shumëpalëshe e dypalëshe, mes të cilave do të veçonim Konventën e

Këshillit të Europës “Për transferimin e personave të dënuar” të vitit 1983, ratifikuar edhe nga vendi ynë me ligjin nr.8499, datë 10.6.1999. Sipas kësaj Konvente, transferimi i personave të dënuar penalisht mund të bëhet në dy mënyra: a) të menjëhershme apo të drejtpërdrejtë, duke njohur të plotë në shtetin zbatues vendimin penal konkret të dhënë në shtetin dënues dhe b) duke bërë konvertimin e këtij dënimi përmes një vendimi gjyqësor ose administrativ që duhet të merret për këtë qëllim nga autoritetet kompetente të vendit zbatues. Por në këtë rast, ndër të tjera, është mëse e domosdoshme të respektohen veçanërisht dy kërkesa: aa) që konvertimi të bëhet “me një sanksion ... për të njëjtën vepër penale” me të cilën është dënuar nga shteti dënues (neni 9/1/b i Konventës së KE) dhe bb) vendimi i konvertimit duhet “t’i përmbahet natyrës ligjore dhe kohëzgjatjes së dënimit” të dhënë nga shteti dënues (neni 10/1 i Konventës së KE-së). Përveç kësaj, në asnjë rast Konventa nuk lejon që përmes vendimit konvertues të rëndohet pozita (dënimi) i personit të dënuar (neni 11/d i Konventës së KE-së).

Pasi ka marrë formë të prerë, vendimi i konvertimit i dërgohet në rrugë diplomatike (si rregull) shtetit dënues, i cili natyrisht që ka në dorë të gjykojë mbi bazueshmërinë në Konventë të këtij vendimi. Mbi këtë bazë, pasi të ketë njohur normalisht edhe personin e interesuar me këtë vendim, në mënyrë diskrecionare shteti dënues vendos përfundimisht për transferimin ose jo të tij në shtetin zbatues.

Vendi ynë njeh mënyrën e dytë të transferimit të personave të dënuar penalisht, duke parashikuar konvertimin në rrugë gjyqësore të vendimit të dhënë nga shteti dënues, por natyrisht duke respektuar kërkesat dhe standardet e Konventës së sipërcituar. Kjo pasqyrohet jo vetëm nga dispozitat respektive të Kodit të Procedurës Penale (nenet 512–518), por edhe nga Konventa dypalëshe midis Republikës së Shqipërisë dhe Republikës së Greqisë “Për transferimin e të dënuarve të burgosur” , nënshkruar në Athinë, më 17 maj 1993. Të dy këto dokumente rezultojnë të kenë pasur parasysh pothuajse në të gjitha elementet themelore Konventën e Këshillit të Evropës të përmendur më sipër. Megjithatë, edhe në rast vakumi apo papajtueshmërie të dispozitave të Kodit të Procedurës Penale me këto dy Konventa, është mëse e qartë që, bazuar në nenet 116/1 dhe 122/1;2 të Kushtetutës, normat e këtyre dy të fundit kanë zbatim të drejtpërdrejtë dhe përparësi mbi ligjet e vendit që mund të mos pajtohen me ato.

3. Pra, gjykimi për konvertimin e një dënimi të huaj penal është një gjykim sui generis, një gjykim ekstra procedural krejt i veçantë. Gjykatat thjesht konvertojnë një vendim penal të formës së prerë të dhënë më parë nga një gjykatë e huaj, me efektin e vetëm që i dënuari të vuajë dënimin e mbetur në shtetin e tij, pasi kështu mund të bëhet më mirë dhe më shpejt riasocimi i tij, si dhe evitohen problemet apo ngarkesat shtesë që vijnë për shkak të komunikimit (gjuhës), ushqimit, rrethit kulturor, vështirësive apo humbjes së kontaktit me familjarët etj. Në këtë gjykim, gjykatat respektojnë rigorozisht faktet dhe konkluzionet e vendimit të dhënë në shtetin dënues, dhe duke iu referuar së njëjtës figurë të veprës penale të parashikuar tashmë në Kodin Penal të shtetit zbatues (nëse në këtë Kod nuk është parashikuar një figurë e tillë identike e veprës penale, sipas dy konventave dhe Kodit të Procedurës Penale, nuk mund të fillojnë procedurat e konvertimit të vendimit të huaj penal), japin një sanksion që duhet “t’i përmbahet natyrës ligjore dhe kohëzgjatjes së dënimit” të dhënë më parë. Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë kanë vënë në dukje mëse një herë se “vendimi i gjykatës shqiptare që bën konvertimin nuk është një vendim i ri dhe se gjykata shqiptare nuk e shqyrton çështjen në themel dhe as nuk verifikon provat e marra nga gjykata e shtetit dënues”. Pra, vendimi i gjykatës shqiptare nuk rivlerëson vendimin e huaj penal, ajo nuk trajton rrethanat e çështjes, bazueshmërinë në fakte dhe në ligj apo rrethanat rënduese e lehtësuese të zbatuara për marrjen e vendimit në fjalë, sepse ndryshe do të kishim një gjykim të ri. Në gjykimin për konvertimin e dënimit të huaj penal, objekti dhe kufijtë e shqyrtimit janë tepër të kufizuar dhe krejt të ndryshëm nga procesi kryesor. Gjykata shqiptare vetëm kontrollon praninë ose jo të kushteve juridiko–formale për njohjen e vendimit të huaj penal (vendimi i huaj ka marrë formë të prerë, vepra parashikohet si e dënueshme edhe nga legjislacioni shqiptar, është marrë pëlqimi paraprak për transferim i personit të dënuar etj.), dhe më pas në bazë të kritereve rigorozisht të caktuara që u përmendën më lart, konverton dënimin e dhënë në shtetin e huaj me një sanksion të parashikuar për të njëjtën vepër nga ligji penal shqiptar.

4. Me të drejtë Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr.326, datë 23.04.2001, ka prishur vendimin nr.109, datë 12.12.2000 të Gjykatës së Apelit Gjirokastër që linte në fuqi vendimin

nr.61, datë 6.10.2000 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Sarandë, duke arsyetuar ndër të tjera se ato kanë zbatuar gabim kërkesat e ligjit nr.7975, datë 26.7.1995 "Për barnat narkotike e lëndët psikotrope", tabela nr.1 sipas Konventës Europiane të vitit 1961, duke mos e konsideruar *canabis ativën* si lëndë narkotike, ashtu siç ka vepruar edhe Gjykata e Apelit Athinë, por si substancë që përdoret për krijimin e lëndës narkotike. Mbi këtë bazë, me vendimet e mësipërme, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Sarandë dhe ajo e Apelit Gjirokastër kanë bërë gabim konvertimin e dënimit me nenin 285 të Kodit Penal të Republikës së Shqipërisë, duke caktuar dënimin me 5 vjet burg (dënimi maksimal), në vend që ta konvertonin dënimin me nenin 283 të këtij Kodi. Eshtë mëse e qartë se në këtë mënyrë, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Sarandë dhe Gjykata e Apelit Gjirokastër në gjykimin për konvertimin e dënimit të huaj penal, kanë vepruar në kundërshtim me kërkesat e nenit 516/1 të Kodit të Procedurës Penale, si dhe me kërkesat e neneve 9/1/b dhe 10/1 të Konventës së Këshillit të Europës "Për transferimin e personave të dënuar". Ato nuk kanë pasur parasysh as kërkesën për kualifikimin ligjor të veprës penale, ashtu siç është bërë edhe nga Gjykata e Apelit Athinë, e për rrjedhojë as kërkesën mbi kohëzgjatjen e dënimit konvertues.

5. Në çdo rast, brenda kuadrit ligjor dhe objektit të punës, avokati ka për detyrë të mbrojë interesat e klientit të tij. Kjo është një nga kërkesat themelore të etikës profesionale të avokatit. Nga ana tjetër, ndihma e avokatit, siç ka theksuar mëse një herë edhe Gjykata Europiane e të Drejtave të Njeriut, duhet të jetë "praktike dhe efikase dhe jo vetëm teorike dhe iluzore".

Në kundërshtim me pretendimet e kërkuesit dhe konkluzionet e shumicës, ne mendojmë se ankimi dhe rekursi i bërë nga avokati i caktuar kryesisht ndaj vendimeve nr.61, datë 06.01.2000 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Sarandë dhe nr.109, datë 12.12.2000 të Gjykatës së Apelit Gjirokastër, përmes të cilave është kërkuar rikualifikimi ligjor i veprës në bazë të nenit 283 të Kodit Penal dhe dënimi i kërkuesit me 15 vjet burg, nuk kanë cenuar të drejtën e mbrojtjes, përkundrazi janë në përputhje të plotë me detyrën e ushtruar në këtë proces dhe në interes të klientit të përfaqësuar. Në fund të fundit, objektivi kryesor i punës së avokatit ka qenë zhvillimi i një gjykimi për konvertimin e dënimit të huaj penal në mënyrë të tillë që të bëhet e mundur transferimi i personit të dënuar në atdheun e tij. Pikërisht për këtë arsye dhe brenda objektit dhe kufijve të shqyrtimit të çështjes në gjykimet konvertuese, avokati është i interesuar të zbatohen kërkesat themelore të konventave të përmendura më sipër, si dhe legjislacioni përkatës i vendit tonë. Vetëm kështu ekzistojnë mundësitë që autoritetet përkatëse të shtetit dënues të japin pëlqimin e tyre përfundimtar dhe të lejojnë transferimin e personit të dënuar për të vazhduar vuajtjen e dënimit në shtetin e tij. Sigurisht që brenda kësaj hapësire ligjore që lejon procesi i konvertimit të dënimit, gjithnjë në interes të klientit të tij, avokati mund të kërkojë edhe uljen e dënimit të dhënë më parë, gjë që praktikisht është bërë në këtë proces (nga 18 vjet burg që është dënimi i formës së prerë i gjykatës greke, avokati në gjykimin konvertues ka kërkuar 15 vjet). Por ai (avokati) nuk mund të heshtë ndaj shkeljeve flagrante të kërkesave themelore në gjykimin për konvertimin e dënimit të huaj penal, sepse ishte i bindur që kualifikimi i gabuar ligjor i veprës penale (krejt i ndryshëm nga ai i vendimit përfundimtar të gjykatës greke), dhe për rrjedhojë diferenca e theksuar në masën e dënimit (nga 18 vjet në 5 vjet burg), do të çonin në mosmiratimin përfundimtar nga ana e organeve kompetente greke të këtij vendimi e për rrjedhojë edhe mosrealizimi i qëllimit kryesor të procesit konvertues, që ishte kthimi i klientit të tij për të vazhduar vuajtjen e dënimit për të njëjtën vepër penale në Shqipëri. Ky qëllim dhe ky motiv i avokatit del fare qartë në kërkesën ankimore dhe në rekursin që ai u ka paraqitur respektivisht Gjykatës së Apelit dhe Gjykatës së Lartë, ku thekson ndër të tjera se "… për oportunitet të ligjit mund të themi se është një rast tepër i veçantë që një shtetas shqiptar kërkon nga gjykata e vendit të tij që të aplikojë ndaj tij një dënim tepër më të rëndë, plot 15 vjet burg, me të vetmin kusht që këto vite të gjata burgu t'i vuajë pranë familjes, në Atdheun e tij dhe gjykata shqiptare nuk e lejon të vuajë dënimin në Atdheun e tij".

6. Ndalimi *reformatio in peius* apo i mosrëndimit të pozitës së të pandehurit, përbën padyshim një element të rëndësishëm të procesit të rregullt ligjor në kuptimin kushtetues. Ai është një garaci me vlerë për dhënien e drejtësisë dhe ushtrimin në mënyrë efektive të së drejtës së ankimit nga ana e të pandehurit. Mbi këtë çështje është shprehur disa herë edhe jurisprudenca e Gjykatës Kushtetuese dhe ajo e Gjykatës Europiane të të Drejtave të Njeriut.

Megjithatë, në rastin konkret duhet pasur mirë parasysh se nuk kemi të bëjmë me person të pandehur, por person të dënuar dhe të burgosur me një vendim të huaj penal të formës së prerë, i cili

duhet të konvertohet vetëm për efekte të zbatimit të mëtejshëm të tij në territorin shqiptar, por duke respektuar rigorozisht kriteret e përcaktuara në konventat ndërkombëtare dhe legjislacionin e vendit tonë. Për këtë arsye, në këtë proces nuk ka vend të zbatohen garancitë për mosrëndim të pozitës së të pandehurit, parashikuar edhe nga neni 425/3 i Kodit të Procedurës Penale. Garancia për mosrëndimin e dënimit të kërkuesit parashikohet nga vetë dy konventat e mësipërme, por gjithnjë duke respektuar kriteret themelore të konvertimit dhe duke marrë si pikë referimi masën e dënimit përfundimtar të dhënë nga gjykata e shtetit dënues (shih nenin 11/d të Konventës së Këshillit të Europës dhe nenin 9/3 të Konventës "Për transferimin e të dënuarve të burgosur" ndërmjet Shqipërisë dhe Greqisë). Nga ana tjetër, me të drejtë Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin nr.5, datë 10.10.2002, bazuar në nenin 43 të Kushtetutës, kanë theksuar ndër të tjera se e drejta e ankimit nuk mund t'u mohohet të dënuarit dhe prokurorit edhe në gjykimet për konvertimin e dënimit të huaj penal, pavarësisht se kemi të bëjmë me një gjykim krejt të veçantë dhe jo me gjykim themeli. Por kjo e drejtë duhet ushtruar në përputhje me objektin e gjykimit për konvertim të dënimit, kufijtë e shqyrtimit të çështjes, kriteret ligjore dhe interesin themelor apo të drejtpërdrejtë të personit të dënuar, që është vazhdimi i vuajtjes në atdhe të një vendimi të huaj penal të formës së prerë. Në këtë kuptim, bazuar në rekursin e paraqitur nga avokati, në vendimin nr.326, datë 18.4.2001 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë jo vetëm që nuk ka elemente të procesit të parregullt në kuptimin kushtetues, por përkundrazi kanë qenë orientimet e dhëna në këtë vendim në bazë të nenit 434 të Kodit të Procedurës Penale, që e kanë futur gjykimin për konvertimin e dënimit në linjën e vet normale dhe ligjore. Pikërisht mbi këtë bazë është dhënë vendimi nr.90, datë 27.9.2001 i Gjykatës së Apelit Gjirokastër, që e konverton dënimin e dhënë me 18 vjet burg nga Gjykata e Apelit Athinë me një dënim prej 13 vjetësh burg, bazuar tashmë në nenin 283 të Kodit Penal të Republikës së Shqipërisë, duke iu përmbajtur kështu orientimeve të vendimit të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë dhe arsyetimit e kualifikimit ligjor të veprës penale të bërë nga gjykata greke. Rekursi i paraqitur nga prokurori ndaj vendimit të mësipërm të Gjykatës së Apelit Gjirokastër është refuzuar me të drejtë me vendimin nr.106, datë 8.2.2002 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, marrë në Dhomën e Këshillimit. Në këtë mënyrë janë ezauruar të gjitha rrugët normale ligjore për shqyrtimin e çështjes së konvertimit të dënimit të huaj penal dhe vendimet e mësipërme iu janë bërë të njohura në rrugë diplomatike (Ministria e Drejtësisë) autoriteteve kompetente greke. Ato i kanë miratuar këto vendime si të drejta, normalisht kanë vënë në dijeni kërkuesin (personin e dënuar), i cili, përderisa nuk provohet e kundërta, ka dhënë përfundimisht pëlqimin e tij dhe mbi këtë bazë, në dhjetor të vitit 2002 (pra, pas rreth 8 muajsh nga vendimi përfundimtar dhënë nga Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë) është bërë transferimi për vazhdimin e vuajtjes së dënimit të huaj penal në Shqipëri.

7. Së fundi ritheksojmë se edhe pas konvertimit të vendimit të huaj penal, nga pikëpamja juridiko–formale, i dënuari vazhdon të konsiderohet si person i dënuar nga shteti në territorin e të cilit është kryer vepra penale. Për këtë arsye, vetëm shteti dënues ka të drejtë të shqyrtojë dhe vendosë përfundimisht edhe për pretendimet apo kërkesat e mundshme për rishikimin e vendimit penal të formës së prerë të dhënë më parë po nga ky shtet (neni 13 i Konventës së Këshillit të Europës dhe neni 13 i Konventës "Për transferimin e të dënuarve të burgosur". Për më tepër, shteti zbatues është i detyruar të informojë në vazhdimësi shtetin dënues, lidhur me ekzekutimin në vijimësi të vendimit tashmë të konvertuar, sa herë që shteti dënues e kërkon një gjë të tillë ose kur merren vendime apo vërtetohen rrethana mbi bazën e të cilave ekzekutimi i dënimit konsiderohet tërësisht ose pjesërisht i përfunduar (nenet 15 dhe 14 të dy konventave të mësipërme). Mbi këtë bazë, bazuar në parimin e njohur *rebus sic stantibus*, marrja e një vendimi të ri konvertues mund të bëhej shkak për rikonsiderimin tërësor të procedurave të transferimit të personit të dënuar.

Sigurisht që mund të jetë rasti për të ngritur çështjen e aplikimit të dënimeve të ashpra ndaj shtetasve të shtetit zbatues, si rezultat i politikave të caktuara penale të shtetit dënues. Megjithatë, probleme të tilla mund të diskutohen e zgjidhen në parim në rrugë diplomatike dhe jo gjyqësore. Nga ana tjetër, nëse është rasti, çështje konkrete mund t'i paraqiten për gjykim edhe Gjykatës Europiane të të Drejtave të Njeriut.

Anëtarë: Gj. Sauli, Xh.Zaganjori, P. Plloçi